

Бојан Крстић*

Економски факултет, Универзитет у Нишу

Милош Крстић**

Природно-математички факултет, Универзитет у Нишу

ИСТРАЖИВАЊЕ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ЕКОНОМИЈЕ И ДРУГИХ ДРУШТВЕНИХ НАУКА – ДОМИНАЦИЈА ЕКОНОМИСТА*

Сажетак

У раду истражујемо доминантан положај економије у друштвеним наукама. Рад започињемо са анализом релативне изолованости економске науке. Потом усмеравамо пажњу на чврсто вертикално управљање дисциплином које економској науци даје карактеристичну хијерархијску структуру. Истичемо чињеницу да се економисти разликују од представника осталих друштвених наука по ставовима и бољој материјалној ситуацији (многи предају у пословним школама, учествују у консалтингу итд.). Ставови и боља материјална ситуација, узети заједно са осталим особинама економиста, представљају оно што се у научној литератури назива доминација економиста која је подстакла њихово практично ангажовање, укључујући и њихов значајан утицај на привреду.

Кључне речи: изолованост, унутрашња хијерархија, интердисциплинарни цитати, објављивање, доминација.

* Редовни професор

** Истраживач-сарадник

*** Рад је део пројекта 179066, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС.

Између друштвених наука влада одређена хијерархија. Та хијерархија се састоји од неколико нивоа. Економисти виде себе на врху или близу самог врха ове хијерархије. Према испитивању Дејвида Коландера (David Colander), спроведеном почетком 2000-те године, већина економиста едукованих на најбољим универзитетима слаже се са изјавом да је „економска наука најбоља научна дисциплина од свих друштвених наука.“¹⁾ Са страница часописа *Journal of Economics Perspectives* сазнајемо порекло таквог уверења: „Социолози и политиколози располажу slabим аналитичким инструментаријем и мање знају од економиста“.²⁾ Ако је судити према оценама на пријемном испиту (*Graduate Record Examination*), економска дисциплина привлачи најбоље студенте и на курсевима из економије је потребно више математике.

На први поглед, стање академског тржишта рада потврђује став економиста о вишем статусу њихове науке. Према подацима Бироа за статистику рада у САД-у, међу америчким наставницима природних и друштвених наука, економисти спадају у групу најбоље плаћених. Они зарађују више и имају веће могућности за развој каријере од физичара и математичара. Једино су информатичари и инжењери у бољој ситуацији.³⁾ Добар финансијски положај економиста, нарочито оних на најбољим универзитетима, у комбинацији са нагласком на примену математике, што се често интерпретира као доказ развијених интелектуалних способности, изазива предрив однос економиста према другим мање формалним наукама.⁴⁾

У овом раду истражује се однос између економске науке и других друштвених наука са неколико аспеката. Као прво, објашњава се релативна изолованост економске науке. Друго, испитује се хијерархија економске дисциплине. И треће, нуди се неколико теза о ставовима и материјалном положају економиста.

-
- 1) David Colander, „The Making of an Economist Redux“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 1/2005.
 - 2) Richard Freeman, „It’s Better Being an Economist (But Don’t Tell Anyone)“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 3/1999, стр. 141.
 - 3) Исто, стр. 147.
 - 4) Љубомир Мацар, „Очаравајућа лепота апстракције“, *Економски анали*, бр. 171/2001, стр. 118.

1. ИЗОЛОВАНОСТ

Економску науку су створиле историја и морална филозофија у 19. веку. До Другог светског рата, економска наука је била верна својим коренима. Након Другог светског рата, економска наука се удаљава од првобитне путање и приближава се природним наукама.⁵⁾

До 1990-их објашњавање економских процеса помоћу једначина је био главни пут за успостављање научне чистоће у економији⁶⁾. Након 1990-их, фокус је померен ка прагматичнијем приступу тј. примени метода економске анализе на феномене којима се баве друге друштвене науке.⁷⁾ Помак ка прагматичнијем приступу у економији није, међутим, у великој мери интензивирао сарадњу између друштвених наука. Иако су економисти почели да разматрају поља истраживања која припадају другим дисциплинама, интердисциплинарни токови цитирања показују недостатак сарадње између друштвених наука.

Једна од најимпресивнијих чињеница друштвених наука у САД-у је степен у којем ове науке раде самостално. Економија, социологија, политикологија и психологија имају висок проценат интерадисциплинарних цитата. Али чак и тада, економија се истиче, са 81 одсто интердисциплинарних цитата у 1997. години, у поређењу са 52 одсто за социологију, 53 одсто за антропологију и 59 одсто за политикологију.

Детаљно испитивање структуре интердисциплинарних цитата Питерса (Pieters) и Баумгартнера (Baumgartner) показује асиметричне токове цитирања између економије и осталих друштвених наука. Према истраживању Питерса и Баумгартнера, економија је у периоду од 1995. до 1997. године послала само 601 цитат сродним дисциплинама. Са друге стране, сродне дисциплине послале су 4333 цитата економији у периоду од 1995. до 1997. Треба рећи и да, од девет сродних дисциплина, једино антропологија и психологија нису цитирале економију. Све остале сродне дисциплине су

5) Philip Mirowski, *More Heat than Light. Economics as Social Physics, Physics as Nature's Economics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1989.

6) Joshua Angrist, Jörn-Steffen Pischke, „The Credibility Revolution in Empirical Economics: How Better Research Design Is Taking the Con out of Econometrics“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/2010.

7) Више о томе видети: Edward Leamer, „Tantalus on the Road to Aymptotia“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/2010; Cristopher Sims, „But Economics is not an Experimental Science“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/2010.

цитирале економију бар 184 пута.⁸⁾ Анализа сарадње између друштвених наука Маријон Фуркаде (Marion Fourcade) и сарадника потврђује резултате истраживања Питерса и Баумгартнера.

Маријон Фуркаде и њени сарадници утврдили су да се у водећем америчком часопису из политикологије *American Political Science Review*, 25 престижна економска часописа цитирају више од пет пута него што се у водећем америчком економском часопису *American Economic Review* цитирају 25 престижна часописа из политикологије (табела 1). Асиметрија је још већа када се посматрају токови цитирања између часописа *American Economic Review* и *American Sociological Review*. *American Sociological Review* је цитирао 25 престижна часописа из економије 550 пута, док је *American Economic Review* цитирао 25 престижна часописа из социологије 89 пута.

Асиметрични токови између економије и сродних наука су, такође, евидентни када се анализирају цитати водећих аутора у социологији и економији који су били ангажовани у обе ове дисциплине. Француски социолог Пјер Бурдије (Pierre Bourdieu) једном је цитиран у часопису *American Economic Review* током 2000-их, док је, добитник Нобелове награде за економију, Гери Бекер (Gary Becker) цитиран 40 пута у часопису *American Sociological Review*⁹⁾.

8) Rik Pieters, Hans Baumgartner, „Who talks to whom? Intra and interdisciplinary communication of economics journals“, *Journal of economic literature*, No. 1/2002.

9) Marion Fourcade, Etienne Ollion, Yann Algan, „The Superiority of Economists“, стр. 93.

Табела 1. Цитираност водећих 25 часописа у економији, политичким наукама и социологији од 2000. до 2009. (као проценат од укупног броја референци у сваком часопису).

Часописи у којима се цитира	Најбоља 25 економска часописа	Цитирани часописи	(% од свих референци)	Укупан број радова/ цитата из овог часописа
		Најбоља 25 часописа из политикологије	Најбоља 25 часописа из социологије	
<i>American Economic Review</i>	40,3%	0,8%	0,3%	907/29 958
<i>American Political Science Review</i>	4,1%	17,5%	1,0%	353/19 936
<i>American Sociological Review</i>	2,3%	2,0%	22%	399/23 993

Извор: Marion Fourcade, Etienne Ollion and Yann Algan, „The Superiority of Economists“, стр. 94.

Са тачке гледишта социолога, географа, историчара, политиколога и психолога, економисти често личе на „колонизаторе“. Заведени могућим великим „зарадама“ (ширење релевантних знања), брзо освајају нове „територије“. По доласку на нову „територију“, могу затражити савет, чак могу и да уђу у партнерске односе са „староседеоцима“ (са којима обрађују сирове податке), али они једва да могу шта да науче од њих, јер воле да примењују своју технику¹⁰⁾. У неким случајевима задатак економиста је да „коригују“ друге науке. Под утицајем чикашке теорије цена, економска теорија постала је део политикологије, права, менаџмента и социологије¹¹⁾.

Испитивање Гроса (Gross) и Симонса (Simmons) указују на то да економисти имају мању склоност ка сарадњи (интердисциплинарности) од њихових колега из социологије, политичких наука, психологије и историје (табела 2). Економисти су једини у овом испитивању који се у већини не слажу са идејом да је: „У општем случају, синтеза знања из различитих научних дисциплина боља од знања добијеног из једне дисциплине“. Такви резултати у скла-

10) Edward Lazear, „Economic Imperialism“, *Quarterly Journal of Economics*, No. 1/2000.

11) Edward Nik-Khah, Robert Van Horn, „Inland Empire: Economics' Imperialism as an Imperative of Chicago Neoliberalism“, *Journal of Economic Methodology*, No. 3/2012.

ду су са ставом да економисти мање осећају потребу да се ослањају на друге научне дисциплине или чак да признају њихово постојање.

Табела 2: Одговори на изјаву: „Генерално, интердисциплинарно знање је боље него знање стечено у једној дисциплини“ (у % испитаника)

Амерички универзитетски професори по дисциплинама	Слажем се у потпуности (%)	Не слажем се у потпуности (%)	Немам одговор (%)
Економија	42,1	57,3	0,6
Социологија	72,9	25,3	1,8
Политичке науке	59,8	28,0	12,2
Психологија	78,7	9,4	11,9
Историја	68,2	31,7	0,1

Извор: Gross Neli and Simmons Solon, „The Social and Political Views of American Professors“, *Working paper, September/2007, cmp. 24.*

Како је социолозима познато, став да економисти мање осећају потребу да искораче изван властите науке и консултују научна знања из суседних дисциплина је карактеристичан за асиметричне односе: они који су на централном месту у друштвеним наукама не примећују „периферне актере“ и обично су несвесни принципа на којима се заснива њихова доминација. Насупрот томе, периферни актери су оријентисани на „доминантне актере“, било у позитивном било у негативном смислу.¹²⁾

У тексту који следи дати су резултати анализе цитата научних часописа за друштвене науке у Србији и Русији. Такође, представљене су листе научних часописа и информације о цитатним токовима између економије и сродних наука.

1.1. Анализа цитата водећих српских научних часописа за друштвене науке

Циљ анализе цитата водећих часописа за друштвене науке у Србији је да се испитају интердисциплинарни токови цитирања. Да би се остварио овај циљ, у истраживању су, за сваку групу друштвених наука, одабрана 3 часописа са највећим укупним бројем домаћих цитата. На основу овог параметара формирана је листа од 8 часописа (табела 3).

12) Pierre Bourdieu, *Distinction: A Social Critique of the Judgment of Taste*, Harvard University Press, Cambridge, 1984.

Табела 3. Информације о водећим српским часописима
за одабране групе друштвених наука

Назив часописа	Издавач	Група друштвених наука	Укупан број домаћих цитата (са аутоцитатима)
<i>Economic Annals</i>	Економски факултет, Београд	Економија и организационе науке	176
Индустрија	Економски институт, Београд	Економија и организационе науке	207
<i>Rapoeconomicus</i>	Савез економиста Војводине	Економија и организационе науке	79
Политичка ревија	Институт за политичке студије	Право и политикологија	287
Српска политичка мисао	Институт за политичке студије	Право и политикологија	267
Политикологија религије	Центар за проучавање религије и верску толеранцију	Право и политикологија	144
Социологија	Социолошко удружење Србије и Црне Горе, Београд	Социологија и демографија	220
Социолошки преглед	Социолошко друштво Србије, Београд	Социологија и демографија	211
Становништво	Институт друштвених наука, Београд	Социологија и демографија	141

Извор: Serbian Citation Index, Internet, <http://scindeks-bic.ceon.rs>, 8-12/2016; Категоризација националних часописа 2014, Интернет, <http://www.mprn.gov.rs>, 08-12/ 2016.

Просечан укупан број домаћих цитата (са самоцитатима) у формираној листи је 124, почевши од 55 цитата за часопис *Rapoeconomicus* до 287 цитата за часопис *Политичка ревија*.

Фреквенција (учесталост) којом сваки од часописа у овој листи наводи себе и сваког од осталих часописа одређена је на осно-

ву података из базе *SCIndexs*,¹³⁾ сајтова часописа и *Digital Object Identifier (DOI) Repository*¹⁴⁾ (табела 4).

Табела 4. Цитатни токови између економије и организационих наука и сродних дисциплина

Друштвене науке у којима се цитира	Цитиране друштвене науке		
	1	2	3
1. Економија и организационе науке	122	0	1
2. Право и политикологија	2	356	20
3. Социологија и демографија	0	7	106
Укупан број цитата	124	368	127
Укупан број интердисциплинарних цитата	2	7	21

Извори: *Serbian Citation Index*, Internet, <http://scindeks-bic.ceon.rs>, 08-12/2016; *Digital Object Identifier*, Internet, <http://www.doiserbia.nb.rs>, 08-12/10./2016; *Српски социолошки преглед*, Интернет, <http://www.socioloski-pregled.org.rs>; *Политичка ревија*, Интернет, <http://www.politickarevija.rs>, 08-12/2016; *Српска политичка мисао*, Интернет, <http://www.spmbeograd.rs>, 08-12/2016; *The Politics and Religion Journal* Internet, <http://www.politicsandreligionjournal.com>, 08-12/2016; *Stanovništvo*, Internet, http://www.idn.org.rs/stnv_naslovna_lat.php, 13.03/2017

Као што је приказано у табели 4, часописи из економије и организационих наука послали су 1 интердисциплинаран цитат правним и политичким наукама. Часописи из правних и политичких наука послали су 2 интердисциплинарна навода часописима из економије и организационих наука и 20 социолошким и демографским часописима. Часописи из социологије и демографије послали су 7 интердисциплинарних навода правним и политичким наукама.

Постоји неколико генералних разлога за недостатак сарадње између економије и других друштвених наука у Србији. Прво, економија једва да је у складу са хипотезом многих друштвених наука, према којој друштвени процеси утичу на индивидуалне преференције. Друго, квалитативне методе које се користе у друштвеним наукама су у сукобу са формалним тежњама огромне већине еко-

13) *SCIndexs* (Српски цитатни индекс) је цитатна база и претраживач научних часописа који се издају у Србији.

14) *Digital Object Identifier (DOI) Repository* садржи радове водећих српских научних часописа. Радови су објављени у отвореном приступу (*Open Access*).

номиста, њиховим ставовима о каузалности и њиховој склоности ка методолошкој и теоријској егзактности.

1.2. Анализа цитата водећих часописа из економије, политичких наука и социологије у Русији

Циљ анализе цитата водећих часописа из економије, политичких наука и социологије у Русији је да се допринесе дискусији о интердисциплинарној комуникацији између економије и других друштвених наука. Другим речима, циљ је да се опише структура комуникационих (информационих) токова између посматраних часописа, тј. да се сазна ко са ким комуницира и у ком обиму. Да би се истражила ова питања, четири најутицајнија часописа из сваке дисциплине је одабрано, чиме се осигурава да подједнак број часописа репрезентује сваку од дисциплина. Часописи су одабрани на основу вредности показатеља *Science Index*¹⁵⁾ у 2014. години (табела 6).

15) *Science Index* се формира на основу вредности параметар као што су: импакт фактор, коефицијент самоцитираности часописа, Херфиндаловог индекса, Хиришмановог индекса, број радова у часопису у датој години и итд (детаљније о томе видети: <http://elibrary.ru/defaultx.asp>).

Табела 6. Информације о водећим часописима из економије, политичких наука и социологије који се издају у Русији

Наслов часописа	Издавач	Наука	Science Index
Вопросы экономики	Економски институт Руске академије наука, Москва	Економија	24,427
Российский журнал менеджмента	Висока школа менаџмента, Санкт Петербург	Економија	5,943
Проблемы прогнозирования	Институт економских предвиђања Руске академије наука, Москва	Економија	5,670
Journal of Institutional Studies	ООО „Хуманитарне перспективе“, Ростов на Дону	Економија	4,491
Полис. Политические исследования	Редакција часописа „Полис“, Москва	Политичке науке	5,295
Мировая экономика и международные отношения	Издавачка кућа „Наука“, Москва	Политичке науке	3,720
Вестник Тюменского государственного университета. История	Националноистраживачки државни универзитет у Томску, Томск	Политичке науке	2,234
Международные процессы	Научно-образовни форум о међународним односима, Москва	Политичке науке	1,931
Социологические исследования	Издавачка кућа „Наука“, Москва	Социологија	5,147
Вестник Тюменского государственного университета. Социально-экономические правовые исследования	Државни универзитет у Тјуменску, Тјуменск	Социологија	2,860
Мир России. Социология и этнология	Висока школа економије, Москва	Социологија	2,163
Социодинамика	ДОО „НБ Медиа“, Москва	Социологија	2,077

Извор: eLIBRARY.RU, Internet, <http://elibrary.ru/titles.asp>, 03/11/2016.

Анализа цитата часописа из одабраних наука је спроведена у 2 корака. Прво су утврђене фреквенције цитирања (број цитата) за сваки часопис на основу базе *Руски индекс научног цитирања* (Российский индекс научного цитирования-РИНЦ). Друго, наводи у четири часописа у свакој дисциплини су агрегирани и резултати агрегирања су приказани у табели 7.

Табела 7. Цитатни токови између економије и сродних дисциплина

Дисциплине у којима се цитира	Цитиране дисциплине		
	1	2	3
1. Економија	1428	7	304
2. Политичке науке	122	917	241
3. Социологија	26	3	1970
Укупан број цитата	1576	927	2515
Укупан број интердисциплинарних цитата	148	10	545

Извор: eLIBRARY.RU, Internet, <http://elibrary.ru/titles.asp>, 03/11/2016.

Часописи из економије послали су 97% својих интердисциплинарних цитата социологији и 3 % политичким наука. Часописи из политичких наука послали су 34 % својих интердисциплинарних цитата економији и 66 % социологији. Часописи из социологије послали су 89 % својих интердисциплинарних цитата економији и 11 % политичким наукама.

Цитатни токови између часописа из економије, с једне стране, и часописа из политичких наука и социологије, са друге стране, су асиметрични. Четири водећа руска економска часописа цитирали су водеће руске часописа из социологије 304 пута, а исти часописи су цитирани у руским водећим часописима из социологије само 26 пута.

2. УНУТРАШЊА ХИЈЕРАРХИЈА

Научници из различитих научних дисциплина покушали су да објасне асиметричне токове између економије и сродних наука. Према једном гледишту, економисти су успели да сачувају јединственост језгра дисциплине више него што је то случај у осталим друштвеним наукама. Зато је представницима осталих друштвених наука једноставније да цитирају економску науку. Други разлог је тај што у економији постоје већи консензус и више контроле. Наиме, цитати у часопису *American Economic Review* су и мање интер-

дисциплинарни¹⁶⁾ и више концентрисани¹⁷⁾ него цитати у водећим америчким часописима из политичких наука и социологије. Ово последње указује да економисти много више него политиколози и социолози посматрају оне при врху у својој дисциплини, што се може тумачити на два начина. Прво, у економској науци је у већој мери присутан консензус него у социологији или политичким наукама. И друго, у економској науци има више контроле.

Има велики број доказа да, упркос дубоким политичким разликама, економисти расуђују у интегрисанијем и јединственијем оквиру од представника осталих друштвених наука. Економија поседује хомогеније стандарде евалуације сопствене области, веће поверење у своје процене о квалитету истраживања (у сопственој и у другим дисциплинама) и већу вероватноћу колективне (групне) солидарности од представника осталих научних дисциплина¹⁸⁾. Само су историчари били аналогни економистима у погледу конзистентности и хомогености стандарда евалуације сопствене области, али су више подељени по политичкој линији и отворенији за разматрања различитих критеријума за оцењивање других дисциплина¹⁹⁾.

Ако говоримо о контроли, онда економисти чврсто контролишу своју област. Научници су пре много времена указали да врхунски економски факултети имају снажан утицај на интрадисциплинарно тржиште рада (тржиште рада за економисте)²⁰⁾. „Годишњи подаци *Lingua Franca* (на светском нивоу) из књиге *Job Tracks: Who Got Hired Where* (1993-2000) указују (очекивани) на ефекат принципа „престижа“ у свим дисциплинама: запошљавање у великој мери зависи од ранга универзитета²¹⁾. Кретања студената између универзитета указује да универзитети запошљавају само са институција које су рангиране на истом или вишем нивоу. Ова за-

16) *American Economic Review* је цитирао 25 престижних часописа из политичких наука и социологије у периоду од 2000. до 2009. 239 (0,8%) и 89 (0,3%) пута, респективно.

17) *American Economic Review* је цитирао 25 престижних часописа из економије у периоду од 2000. до 2009. године 12073 (40,3%).

18) Lee Hansen, „The Education and Training of Economics Doctorates: Major Findings of the Executive Secretary of the American Economic Association's Commission on Graduate Education in Economics“, *Journal of Economic Literature*, No. 3/1991.

19) Исто, стр. 1063.

20) Више о томе видети: Stephen Cole, „The Hierarchy of the Sciences?“, *American Journal of Sociology*, No. 1/1983; Richard Whitley, *The Intellectual and Social Organization of the Sciences*, Clarendon Press, Oxford, 1984.

21) Marion Fourcade, Etienne Ollion, Yann Algan, „The Superiority of Economists“, стр 96-7.

висност између рејтинга (престижа) универзитета и запошљавања је највећа у економској науци. Економски факултети који се налазе при врху хијерархије размењују студенте у већој мери него факултети у другим дисциплинама, укључујући и математику. Одавде следе два закључка. Прво, хијерархија је јаснија у економској науци. Друго, област економске науке је хоризонтално интегрисанија, са снажним нормама реципроцитета и кохезијом у запошљавању. Насупрот томе, политичке науке и социологија су децентрализоване, мање кохезивне и са мање стабилним рејтингом факултета. Сада размотримо неке карактеристике тржишта економских публикација које могу бити релевантне за истраживање односа између економије и других друштвених наука.

3. ОБЈАВЉИВАЊЕ

Тржиште економских публикација је концентрисаније него у другим друштвеним наукама у смислу да највише цитирани часописи у економији показују већу концентрацију чланака аутора са најбољих економских факултета, него што је то случај са највише цитираним часописима у осталим друштвеним наукама. Ово је тачно, како у случају институција на којима раде аутори, тако и у случају институција на којима су аутори докторирали. На пример, пет водећих департмана за социологију дају 22,3 одсто аутора чији су радови објављени у *American Journal of Sociology*, док пет водећих факултета за економију дају 28,7 одсто аутора у часопису *Journal of Political Economy* и 37,5 одсто у *Quarterly Journal of Economics*. Треба рећи да је контраст још израженији када се посматрају институције на којима су аутори докторирали: прва пет водећа департмана за социологију дају 35,4 одсто аутора у *American Journal of Sociology*, док су одговарајући износи за часопис *Journal of Political Economy* 45,4 одсто и 57,6 одсто за часопис *Quarterly Journal of Economics*. Економисти објашњавају ову концентрацију као доказ да су економски факултети при врху хијерархије интелектуално јачи.

Овome треба додати и то да неколико престижних међународних економских часописа (који се објављују на најбољим универзитетима) дају предност „унутрашњим“ (својим) ауторима.²²⁾ Из-

22) Реч је о ауторима који су докторирали или раде на најбољим економским факултетима који издају најбоље економске часописе.

међу 1990. и 2000. године, на пример, часопис *Quarterly Journal of Economics*, основан на Харварду, доделио је 13,4 одсто страница својим ауторима и 10,7 одсто суседном MIT-у (у поређењу са 8,8 одсто страница следећег по значају Универзитета у Чикагу који је рангиран на nižем нивоу). Насупрот томе, 9,4 одсто страница часописа Чикашког универзитета *Journal of Political Economy* је додељено ауторима који су повезани са Универзитетом у Чикагу. То значи да је *Journal of Political Economy* изузетак, пошто је много равномерније распоредио свој простор. Треба рећи и да су се ове пристрасности повећале између 2000. и 2003. ²³⁾ Подаци из истраживања Маријон Фуркаде и сарадника потврђују доминацију Харварда и MIT у *Quarterly Journal of Economics* и Чикага у *Journal of Political Economy* која је поготову уочљива када се анализира, где су аутори докторирали. Између 2003. и 2012., проценат аутора који су одбранили докторску дисертацију на Харварду у часопису *Quarterly Journal of Economics* је 20,5 одсто (7,1 одсто више од простора који је Харвард, као оснивач часописа *Quarterly Journal of Economics*, доделио својим ауторима између 1990. и 2000. године), док је проценат аутора који су одбранили докторску дисертацију на MIT износио 16,4 одсто. Харвард и MIT су далеко испред трећег универзитета по значају, Принстона (7,4 процената) у *Quarterly Journal of Economics*. У *Journal of Political Economy*, аутори који су докторирали на Харварду, MIT-у и Чикагу чине око 10 до 11 процената укупног броја аутора.

Разуме се, постоје многи разлози за овакве пристрасности у економским часописима. Прво, присутан је већи број текстова професора и економиста-постдипломаца, када часопис објављује њихов матични факултет. Друго, већа вероватноћа охрабривања „унутрашњих“ аутора на објављивање од стране уредника часописа делимично због тога што се улога уредника састоји у довођењу добрих текстова путем познанства и личних веза. Слични процеси се уочавају и у другим наукама, али без драматичних ефеката²⁴⁾.

23) Stephen Wu, „Recent Publishing Trends at the AER, JPE and QJE“, *Applied Economics Letters*, No. 1/2007.

24) David Laband, Michael Piette „Favoritism versus Search for Good Papers: Empirical Evidence Regarding the Behavior of Journal Editors“, *Journal of Political Economy*, No. 1/1994; Marshal Medoff, „Editorial Favoritism in Economics?“, *Southern Economic Journal*, No. 2/2003.

4. ЖИВОТ ЕКОНОМИСТА

У поређењу са научницима из других области и широким слојевима друштва, економисте одликују одређени ставови, веровања и вредности. Област економске науке је испуњена узнемиравајућом интроспекцијом изазваном осећањем економиста да су моћни, али да нису вољени и робусним емпиријским доказима да су другачији.

Марвел (Marwell) и Ејм (Ames) су открили да, у структурираној лабораторијској игри, студенти прве године постдипломских студија Универзитета у Висконсину (Wisconsin) имају мању вероватноћу да доприносу финансирању јавних добара²⁵⁾. Френк (Frank), Гилович (Gilovich) и Реган (Regan) истичу да проучавање економије смањује склоност ка сарадњи.²⁶⁾ Степен у којем ове разлике перзистирају у различитим лабораторијским истраживањима и основни узроци ових разлика остају контроверзни.

Поставља се питање, онда: да ли изучавање економије доприноси да људи више прихватају себично понашање? Да ли ова наука у већој мери привлачи егоисте? Фреј (Frey) и Мајер (Meier) су анализирали добровољне студентске прилоге друштвеним фондовима на Универзитету у Цириху и открили су да студенти економије имају мању вероватноћу да допринесу финансирању ових фондова²⁷⁾. Постоје убедљиви докази да су економисти склони да следе своје интересе односно да су једноставно себични.

Економисти ће вероватно себе пронаћи у положају мањине у друштву, када је реч о некој од њихових најдражих идеја. Сапиенца (Sapienza) и Зингалес (Zingales) истичу да се све више америчких економиста слажу између себе, што се више дистанцирају од просечних Американаца²⁸⁾. На пример, генерално економисти преферирају тржишна решења за решавање друштвених проблема²⁹⁾. Подржавају плаћање донаторима органа, али јавност сматра да је

25) Geraald Marwell, Ruth Ames, „Economists Free Ride, Does Anyone Else? Experiments on the Provision of Public Goods“, *Journal of Public Economics*, No. 3/1981.

26) Frank Robert, Thomas Gilovich, Dennis Regan, „Does Studying Economics Inhibit Cooperation?“ *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/1993.

27) Bruno Frey, Stephan Meier „Selfish and Indoctrinated Economists?“ *European Journal of Law and Economics*, No. 2/2005.

28) Paola Sapienza, Luigi Zingales „Economic Experts versus Average Americans“, *American Economic Review*, No. 3/2013.

29) Robert Whaples, „The Policy Views of American Economic Association Members: The Results of a New Survey“, *Economic Journal Watch*, No. 3/2009.

то неукусно. Већина економиста указује да је трговински протекционизам економски штетан. А када су Сапиенца и Зингалес питали Американаце *да ли је добро за економију куповати „америчко“*?, просечан Американац је рекао да јесте³⁰⁾. Економисти сматрају да су тржишни механизми: порез на емисију угљен диоксида и дозволе за загађивање ефикаснији у спречавању климатских промена које су повезане са глобалним загревањем у односу на стандарде за смањење емисије издувних гасова моторних возила, али се већина грађана противи. Економисти могу да саветују владе, али не и да убеди људе. Академски економисти гласају више лево од америчких грађана. Премда је контингент либертаријанца међу економистима већи него у америчком гласачком телу, економисти, са друге стране, и даље имају веће поверење у владу.

Мишљења економиста, као и свих осталих људи, резултат су материјалне ситуације. Економисти су боље плаћени од других научника. Према подацима Завода за статистику рада, просечна плата 11 000 професора економије на факултетима и стручним школама у Сједињеним Америчким Државама је била 103 000 долара у 2012. години и 160 000 долара за 10 одсто најплаћенијих. Поређења ради, просечна плата за социологе у Сједињеним Америчким Државама у 2012. је била 76 000 долара, а за 10 одсто најплаћенијих 118 000. Ови износи не узимају у обзир друге изворе који могу бити значајни. Материјални положај економиста се у последње две деценије побољшао, посебно за најплаћеније чланове професије. Насупрот томе, просечна реална зарада у многим академским професијама у Сједињеним Америчким Државама у целини једва да је порасла у истом периоду³¹⁾.

*
* *

„Кад би економисти успели да створе слику о себи као о скромним, компетентним људима било би сјано!“³²⁾ Већина модерних економиста су прагматични. Они верују у идеале демократије, у којој се њихове компетенције користе на високим местима у влади и у другим институцијама. Али демократска друштва су сумњичава према експертима. Чињеница је да је економија дубоко морал-

30) Paola Sapienza, Luigi Zingales „Economic Experts versus Average Americans“, стр. 642.

31) Marion Fourcade, Etienne Ollion, Yann Algan, „The Superiority of Economists“, стр. 108-9.

32) John Maynard Keynes, *Essays in Persuasion*, W. W. Norton, 1962, стр 373.

на наука, упркос свему. За разлику од атома и молекула, „објекти“ на које економисти покушавају да делују имају идеје о свету. Свет је неуредан; он је пун сталних промена³³⁾. Свет се никад не може схватити у потпуној сложености и обликовати у складу са планом. Људи у њему се понашају на неочекиван начин. Велики успех економиста у успостављању професионалне доминације неминовно их баца у вртлог демократских политика и у опасну интимност са економском и политичком влашћу. У том контексту, потребно је много самопоуздања да се изнесу одлучне процене. Ова увереност је можда највеће достигнуће економије - али и њена највећа слабост (Ахилова пета економске науке).

ЛИТЕРАТУРА

- Флоров, Данил Петрович, „Теорија криза после кризе“, *Социјална мисао*, бр. 4/2014, стр. 41–60.
- Маџар Љубомир, „Очаравајућа лепота апстракције“, *Економски анали*, бр. 171/2001, стр. 115–141.
- Категоризација националних часописа 2014, Интернет, <http://www.mpn.gov.rs>, 08-12/ 2016.
- *Политичка ревија*, Интернет, <http://www.politickarevija.rs>, 08-12/ 2016.
- *Социолошки преглед*, Интернет, <http://www.socioloskipregled.org.rs>, 08-12/ 2016.
- *Српска политичка мисао*, Интернет, <http://www.spmbeograd.rs>, 08-12/2016.
- Angrist Joshua, Pischke Jörn-Steffen, „The Credibility Revolution in Empirical Economics: How Better Research Design Is Taking the Con out of Econometrics“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/2010, стр. 3–30.
- Bourdieu Pierre, *Distinction: A Social Critique of the Judgment of Taste*, Harvard University Press, Cambridge, 1984.
- Cole Stephen, „The Hierarchy of the Sciences?“, *American Journal of Sociology*, No. 1/1983, стр. 111–139.
- Colander David, „The Making of an Economist Redux“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 1/2005, стр. 175–198.
- Digital Object Identifier, Internet, <http://www.doiserbia.nb.rs>, 08-12/10/2016.
- eLIBRARY.RU, Internet, <http://elibrary.ru/titles.asp>, 03/11/2016.
- Frey Bruno, Meier Stephan „Selfish and Indocinated Economists?“, *European Journal of Law and Economics*, No. 2/2005, стр. 165–171.
- Freeman Richard, „It’s Better Being an Economist (But Don’t Tell Anyone)“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 3/1999, стр. 139–145.

33) Данил Петрович Флоров, „Теорија криза после кризе“, *Социјална мисао*, 4/2014, стр. 60

- Fourcade Marion, Ollion Etienne, Algan Yann, „The Superiority of Economists“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 1/2015, стр. 89-114.
- Frank Robert, Thomas Gilovich, Dennis Regan, „Does Studying Economics Inhibit Cooperation?“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/1993, стр. 159-171.
- Hansen Lee, „The Education and Training of Economics Doctorates: Major Findings of the Executive Secretary of the American Economic Association’s Commission on Graduate Education in Economics“, *Journal of Economic Literature*, No. 3/1991, стр. 1054-1087.
- Gross Neli, Simmons Solon, „The Social and Political Views of American Professors“, Working paper, September/2007.
- Keynes John Maynard, *Essays in Persuasion*, W. W. Norton, 1962.
- Leamer Edward, „Tantalus on the Road to Aymptotia“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/2010, стр. 31-46.
- Laband David Piette Michael „Favoritism versus Search for Good Papers: Empirical Evidence Regarding the Behavior of Journal Editors“, *Journal of Political Economy*, No. 1/1994, стр. 194-203.
- Lazear Edward, „Economic Imperialism“, *Quarterly Journal of Economics*, No. 1/2000, стр. 99-146.
- Medoff Marshal, „Editorial Favoritism in Economics?“, *Southern Economic Journal*, No. 2/2003, стр. 425-434.
- Mirowski Philip, *More Heat than Light. Economics as Social Physics, Physics as Nature’s Economics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1989.
- Marwell Geraald, Ames Ruth, „Economists Free Ride, Does Anyone Else? Experiments on the Provision of Public Goods“, *Journal of Public Economics*, No. 3/1981, стр. 295-310.
- Nik-Khah Edward, Van Horn Robert, „Inland Empire: Economics’ Imperialism as an Imperative of Chicago Neoliberalism“, *Journal of Economic Methodology*, No. 3/2012, стр. 259-282.
- Pieters Rik, Hans Baumgartner, „Who talks to whom? intra- and interdisciplinary communication of economics journals“, *Journal of economic literature*, No. 1/2002, стр. 483-509.
- *The Politics and Religion Journal*, Internet, <http://www.politicsandreligionjournal.com>, 08-12/ 2016.
- *Stanovništvo*, Internet, http://www.idn.org.rs/stnv_naslovna_lat.php, 13.03/2017.
- Sapienza Paola, Zingales Luigi, „Economic Experts versus Average Americans“, *American Economic Review*, No. 3/2013, стр. 636-642.
- Sims Cristopher, „But Economics is not an Experimental Science“, *Journal of Economic Perspectives*, No. 2/2010, стр. 59-68.
- *Serbian Citation Index*, Internet, <http://scindeks-bic.ceon.rs>, 8-12/2016.
- Wu Stephen, „Recent Publishing Trends at the AER, JPE and QJE“, *Applied Economics Letters*, No. 1/2007, стр. 59-63.
- Whaples, Richard, „The Policy Views of American Economic Association Members: The Results of a New Survey“, *Economic Journal Watch*, No. 3/2009, стр. 337-348.

Bojan Krstic, Milos Krstic

**INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN
ECONOMICSCIENCE AND OTHER SOCIAL SCIENCES
– THE DOMINANT OF ECONOMICS**

Resume

History and moral philosophy created economics in the 19th century. Until World War II, economics has been loyal to its roots. After World War II, economic science diverged away from the original path (and its roots) and got closer to the natural sciences (such as mathematics and physics).

By the 1990s explaining of economic processes by using the equations was the main trajectory for establishment of scientific purity of the economy. After the 1990s, the focus shifted towards to more pragmatic approach ie. to the application of the methods of economic analysis on the phenomena which are in focus of other social sciences. The shift towards more pragmatic approach in economy, however, din not great extent intensify the cooperation between the economics and other social sciences.

In the empirical study, whose results were presented in the paper, we consider the interdisciplinary citation flows between the leading journals in economics, political science and sociology in Serbia and Russia. The results show high percentage of intradisciplinary citations of economics, political science and sociology and asymmetric citation flows between journals in economics, on the one hand, and the journals of political science and sociology, on the other.

Keywords: isolation, internal hierarchies, interdisciplinary citations publishing, domination.